

Nederland verzorgingsstaat voor fossiel kapitaal

Milyardensubsidie

€37,5 miljard euro, dat is het bedrag dat de Nederlandse staat volgens nieuw onderzoek van SOMO, Oil Change International en Milieudefensie uitdeelt aan de fossiele industrie. Geen wonder dat de energietransitie in Nederland nog nauwelijks op gang is gekomen. Het oude verdienmodel van gas en olie is, mede dankzij deze staatssteun, te lucratief om overboord te gooien.

Waar is deze steun uit opgebouwd? Onder andere uit belastingkorting op het gasverbruik van grote bedrijven. In 2019 betaalden huishoudens 21 keer zoveel belasting per kubieke meter gas als het bedrijfsleven (€ 42 cent tegenover 2 cent). Voor een kilowattuur elektriciteit betaalden huishoudens 11 cent belasting tegenover 1 cent voor de grote gebruikers.

Ook betalen bedrijven geen belasting over fossiele brandstoffen die gebruikt worden voor energieopwekking. En is er een belastingkorting op olieraffinage. Mede hierom staan twee van de grootste raffinaderijen van Europa, Pernis van Shell en Europoort van BP, in Nederland.

Het doel om via deze belastingkortingen de energie-intensieve industrie hierheen te lokken is gehaald. Alleen zitten we nu opgezadeld met een industrie die grote hoeveelheden CO₂ uitstoot en nauwelijks bezig is om te verduurzamen.

Gelukkig eist de almaar groeiende klimaatbeweging op verschillende manieren het einde van deze verzorgingsstaat voor de fossiele industrie, die acties zullen nodig blijven totdat het beleid echt is veranderd.

Belastingparadijs Nederland

Nederland is samen met de Virgin eilanden, de Kaaimaneilanden en Bermuda het belangrijkste belastingparadijs ter wereld.

Volgens de OESO gaat het wereldwijd om 427 miljard euro aan misgelopen inkomsten. In juli '23 werd duidelijk dat overheden jaarlijks 46 miljard mislopen door belastingparadijs Nederland. Ons land is een cruciaal onderdeel van het wereldwijde web dat fossiele bedrijven hebben gesponnen om belastingen te ontlopen. De vijf grootste fossiele bedrijven hebben meer dan honderd dochterondernemingen administratief in Nederland gevestigd. Door met winsten te schuiven tussen verschillende bedrijfsonderdelen vermijden ze belasting.

De belastingdienst legt voor hen de rode loper uit. Geheime afspraken (zogeheten *rulings*) leiden tot enorme kortingen op de belastingafdracht. Het voorheen Nederlandse bedrijf Shell betaalde bijvoorbeeld lange tijd geen winstbelasting, met dank aan een combinatie van administratieve trucs en geheime afspraken met de belastingdienst. Lees meer hierover op [Taxjustice.nl](https://www.taxjustice.nl)

Geheim wapen ISDS

De Nederlandse overheid moet grote stappen zetten om een einde te maken aan fossiele subsidies. Maar zelfs als de politieke wil er eenmaal is, ligt er nog een belangrijk obstakel op de weg. Als internationale bedrijven vrezen dat hun (toekomstige) winst in het geding komt, kunnen zij namelijk de overheid aanklagen onder ISDS (Investor-to-State-Dispute-Settlement).

Het bestaan van ISDS vormt een groot gevaar. In het bijzonder voor landen in het Mondiale Zuiden. Achter gesloten deuren en buiten de gangbare rechtspraak om, beslissen speciale arbitragepanelen over miljoenen en soms zelfs miljarden aan belastinggeld.

Nederland speelt een internationale hoofdrol in het mogelijk maken van deze grootschalige misstand. ISDS is 55 jaar geleden voor het eerst ingevoerd in het verdrag met het onafhankelijke Indonesië. Fossiele bedrijven hebben alleen al via Nederland € 55 miljard geclaimd.

Toen Nederland in 2021 zelf werd aangeklaagd, begon ook hier de weerstand toe te nemen. In dat jaar klaagden energiebedrijven RWE en Uniper de Nederlandse staat vanwege klimaatbeleid dat een einde moest maken aan het gebruik van kolencentrales. Na een succesvolle strijd van onder andere de klimaat- en vakbeweging stapte Nederland nu uit het verdrag dat de claims van RWE en Uniper mogelijk maakte: het Energy Charter Treaty (ECT). Ook vele andere Europese landen zeggen dit verdrag nu vaarwel. Deze overwinning is een belangrijke. Het ECT was het meest gebruikte verdrag voor investeringsclaims en daarmee een van de grootste struikelblokken op de weg naar een rechtvaardige energie-transitie. Maar we zijn er nog niet. Nederland heeft nog zo'n 70 internationale verdragen die ISDS bevatten. Deze verdragen, bekend als *Bilateral Investment Treaties*, of *BITS* zijn bovendien vaak met landen in het mondiale zuiden.

Fossiele verzekeraar

Nederland heeft jarenlang fossiele energieprojecten mogelijk gemaakt door middel van exportkredietverzekeringen. Volgens milieuorganisatie Both ENDS ging het tussen 2012 en 2021 om €1 miljard per jaar aan steun voor fossiel.

Nederland kondigde op de COP26 klimaatconferentie in 2021 aan voor het einde van 2022 te stoppen met deze steun, maar nam hier nog een jaar extra de tijd voor. Per 2024 moet het hier definitief afgelopen mee zijn, inclusief met de loopholes in het beleid. Hier zullen wij het nieuwe kabinet aan houden.

Derechvaardige transitie kan!

Stel je voor hoe veel makkelijker de rechtvaardige transitie wordt als Nederland geen verzorgingsstaat voor de fossiele industrie meer is: geen miljardenclaims meer van vervuilende bedrijven, geen risicoverzekeringen meer voor nieuwe pijpleidingen, geen belastingvoordeel meer voor de vervuilende industrie.

Dertig miljard euro die van de ene op de andere dag vrij komt voor een rechtvaardige transitie. Denk aan gratis openbaar vervoer, ondersteuning voor het isoleren van huizen, omscholingsfondsen voor mensen die nu in de fossiele industrie werken en geld voor het installeren van duurzame energie. En natuurlijk compensatie voor getroffen gemeenschappen in (Noord-)Nederland en in het Mondiale Zuiden waar de gevolgen van de klimaatverandering het hardst gevoeld worden.

Demonstreer en voer actie, stem op partijen die een einde gaan maken aan fossiele subsidies, lees en leer meer over de strategieën die de fossiele industrie gebruikt via de leeslinks en steun de campagne tegen de Bilaterale Investeringsverdragen!

TERWIJL HET LEVEN VOOR VEEL MENSEN DUURDER WORDT EN DE LONEN ONVOLDENDE STIJGEN, KRIJGEN FOSSIELE BEDRIJVEN RIJKELIJK STEUN VAN DE OVERHEID. HOEVEEL STEUN ONTVANGEN DEZE FOSSIELE BEDRIJVEN, EN IN WELKE VORM(EN)? EN WAT KUNNEN WIJ DAARAAAN DOEN OM DIT TE VERANDEREN EN EEN RECHTVAARDIGE TRANSITIE NAAR EEN FOSSIELVRIJE TOEKOMST IN TE ZETTEN?

Fossiele bedrijven krijgen miljarden euro's aan subsidies van de Nederlandse overheid. Daarnaast betalen zij met dank aan 'Nederland belastingparadijs' nauwelijks belasting over hun miljardenwinsten.

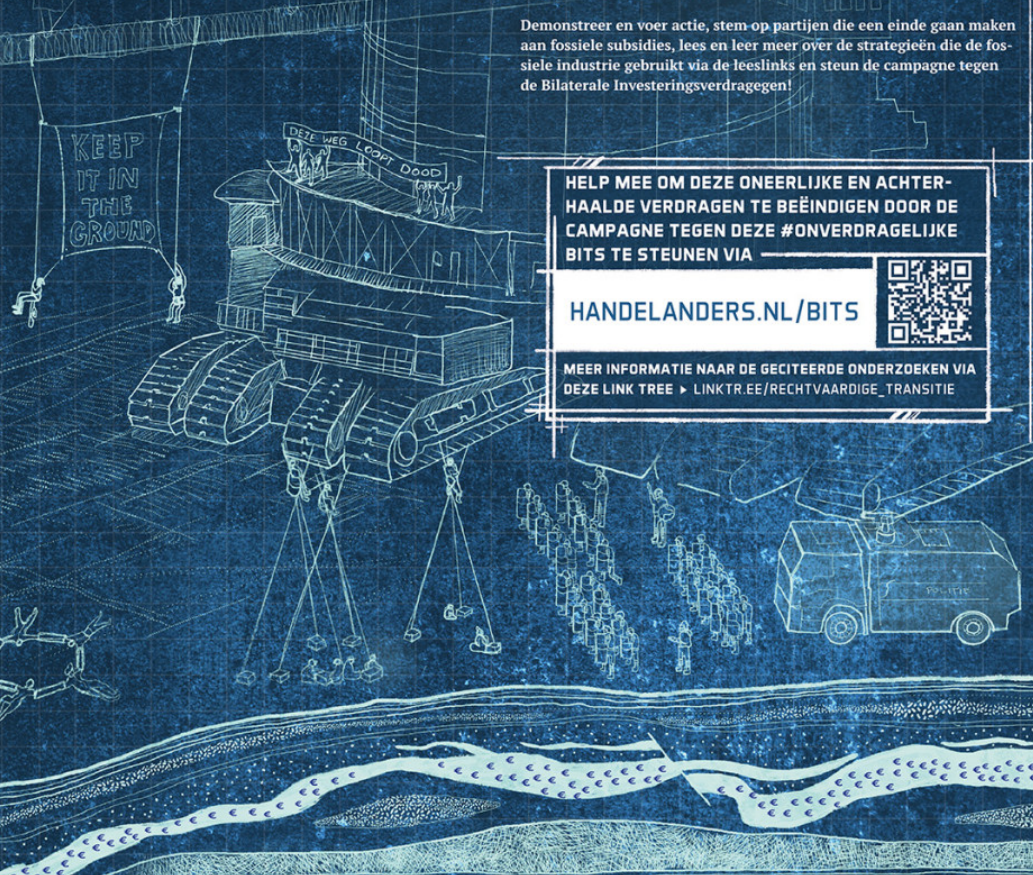
Het is een schrijnend contrast met de snel stijgende prijzen en achterblijvende lonen, die het voor steeds meer mensen moeilijk maakt om aan het eind van de maand de touwtjes aan elkaar te knopen. En waar voor iemand met een uitkering geldt dat elke boodschappentas moet worden verantwoord, helpt de Nederlandse belastingdienst de fossiele multinationals juist aan gigantische kortingen.

In deze flyer leggen wij jou uit hoe dit precies in elkaar steekt en wat wij eraan kunnen doen om de transitie naar een fossielvrije toekomst rechtvaardig te maken.

EEN UITGAVE VAN TRANSNATIONAL INSTITUTE (TNI).
HANDEL ANDERS! EN BOTH ENDS

tni HANDEL ANDERS! Both ENDS

TEKST NIELS JONGERIUS - WWW.TNI.ORG
REDACTIE JILLES MAST - WWW.AUTHENTIEKEJOURNALISTIEK.ORG
ILLUSTRATIES MICHELLE TYLUCKI - WWW.MICHELLETYLUCKI.INFO
VORMGEVING KAREN PAALMAN

HELP MEE OM DEZE ONEERLIJKE EN ACHTERHAALDE VERDRAGEN TE BEËINDIGEN DOOR DE CAMPAGNE TEGEN DEZE #ONVERDRAGELIJKE BITS TE STEUNEN VIA

[HANDELANDERS.NL/BITS](https://handelenders.nl/bits)

MEER INFORMATIE NAAR DE GECITEERDE ONDERZOEKEN VIA DEZE LINK TREE ► [LINKTR.EE/RECHTVAARDIGE_TRANSITIE](https://linktr.ee/rechtvaardige_transitie)